

Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny. Klasa 6

Na ocenę dopuszczającą:

- wskazuje na mapie lub na globusie równik, południki 0° i 180° oraz półkule: południową, północną, wschodnią i zachodnią,
- podaje symbole oznaczające kierunki geograficzne,
- wyjaśnia, do czego służą współrzędne geograficzne,
- wymienia rodzaje ciał niebieskich znajdujących się w Układzie Słonecznym,
- wymienia planety Układu Słonecznego w kolejności od znajdującej się najbliżej Słońca do tej, która jest położona najdalej,
- wyjaśnia, na czym polega ruch obrotowy Ziemi,
- wyjaśnia znaczenie terminu *górowanie Słońca*,
- określa czas trwania ruchu obrotowego,
- demonstruje ruch obrotowy Ziemi przy użyciu modeli,
- wyjaśnia, na czym polega ruch obiegowy Ziemi,
- demonstruje ruch obiegowy Ziemi przy użyciu modeli,
- wymienia daty rozpoczęcia astronomicznych pór roku,
- wskazuje na globusie i mapie strefy oświetlenia Ziemi,
- określa położenie Europy na mapie świata,
- wymienia nazwy większych mórz, zatok, cieśnin i wysp Europy i wskazuje je na mapie,
- wskazuje przebieg umownej granicy między Europą a Azją,
- wymienia elementy krajobrazu Islandii na podstawie fotografii,
- wymienia strefy klimatyczne w Europie na podstawie mapy klimatycznej,
- wskazuje na mapie obszary w Europie o cechach klimatu morskiego i kontynentalnego,
- podaje liczbę państw Europy,

- wskazuje na mapie politycznej największe i najmniejsze państwa Europy,
- wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności Europy,
- wyjaśnia znaczenie terminu *gęstość zaludnienia*,
- wskazuje na mapie rozmieszczenia ludności obszary o dużej i małej gęstości zaludnienia,
- wymienia starzejące się kraje Europy,
- wskazuje Paryż i Londyn na mapie Europy,
- wymienia zadania i funkcje rolnictwa,
- wyjaśnia znaczenie terminu *plony*,
- wymienia zadania i funkcje przemysłu,
- wymienia znane i cenione na świecie francuskie wyroby przemysłowe,
- podaje przykłady odnawialnych i nieodnawialnych źródeł energii na podstawie schematu,
- rozpoznaje typy elektrowni na podstawie fotografii,
- wymienia walory przyrodnicze Europy Południowej na podstawie mapy,
- wymienia atrakcje turystyczne w wybranych krajach Europy Południowej na podstawie mapy tematycznej i fotografii,
- wymienia główne działy przetwórstwa przemysłowego w Niemczech na podstawie diagramu kołowego,
- wskazuje na mapie Nadrenię Północną-Westfalię,
- wymienia walory przyrodnicze i kulturowe Czech i Słowacji,
- wymienia atrakcje turystyczne w Czechach i na Słowacji,
- wymienia walory przyrodnicze Litwy i Białorusi,
- przedstawia główne atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi,
- omawia położenie geograficzne Ukrainy na podstawie mapy,
- wymienia surowce mineralne Ukrainy na podstawie mapy gospodarczej,

- wskazuje na mapie największe krainy geograficzne Rosji,
- wymienia surowce mineralne Rosji,
- wskazuje na mapie sąsiadów Polski,
- wymienia przykłady współpracy Polski z sąsiednimi krajami.

Na ocenę dostateczną:

- wyjaśnia znaczenie terminów: *długość geograficzna, szerokość geograficzna,*
- wyjaśnia znaczenie terminów: *rozciągłość południkowa, rozciągłość równoleżnikowa,*
- wymienia cechy południków i równoleżników,
- podaje wartości południków i równoleżników w miarach kątowych,
- wyjaśnia znaczenie terminów: *gwiazda, planeta, planetoida, meteor, meteoryt, kometa,*
- podaje różnicę między gwiazdą a planetą,
- wymienia cechy ruchu obrotowego Ziemi,
- omawia występowanie dnia i nocy jako głównego następstwo ruchu obrotowego,
- podaje cechy ruchu obiegowego Ziemi,
- wymienia strefy oświetlenia Ziemi i wskazuje ich granice na mapie lub globusie,
- omawia przebieg umownej granicy między Europą a Azją,
- wymienia czynniki decydujące o długości linii brzegowej Europy,
- wymienia największe krainy geograficzne Europy i wskazuje je na mapie,
- opisuje położenie geograficzne Islandii na podstawie mapy,
- wyjaśnia znaczenie terminów: *wulkan, magma, erupcja, lawa, bazalt,*
- przedstawia kryterium wyróżniania stref klimatycznych,

- omawia cechy wybranych typów i odmian klimatu Europy na podstawie klimatogramów,
- wymienia i wskazuje na mapie politycznej Europy państwa powstałe na przełomie lat 80. i 90.XX w.,
- omawia rozmieszczenie ludności w Europie na podstawie mapy rozmieszczenia ludności,
- przedstawia liczbę ludności Europy na tle liczby ludności pozostałych kontynentów na podstawie wykresów,
- wymienia przyczyny migracji ludności,
- wymienia kraje imigracyjne i kraje emigracyjne w Europie,
- wymienia cechy krajobrazu wielkomejskiego,
- wymienia i wskazuje na mapie największe miasta Europy i świata,
- porównuje miasta Europy z miastami świata na podstawie wykresów,
- wymienia czynniki rozwoju przemysłu we Francji,
- podaje przykłady działów nowoczesnego przemysłu we Francji,
- wymienia czynniki wpływające na strukturę produkcji energii w Europie,
- podaje główne zalety i wady różnych typów elektrowni,
- omawia walory kulturowe Europy Południowej na podstawie fotografii,
- wymienia elementy infrastruktury turystycznej na podstawie fotografii oraz tekstów źródłowych,
- omawia znaczenie przemysłu w niemieckiej gospodarce,
- wymienia znane i cenione na świecie niemieckie wyroby przemysłowe,
- rozpoznaje obiekty z Listy światowego dziedzictwa UNESCO w Czechach i na Słowacji na ilustracjach,
- przedstawia atrakcje turystyczne Litwy i Białorusi na podstawie mapy tematycznej i fotografii,
- wymienia na podstawie mapy cechy środowiska przyrodniczego Ukrainy sprzyjające rozwojowi gospodarki,
- wskazuje na mapie obszary, nad którymi Ukraina utraciła kontrolę,
- podaje nazwy euroregionów na podstawie mapy.

Na ocenę dobrą:

- odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na globusie i mapie,
- odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych,
- rozpoznaje rodzaje ciał niebieskich przedstawionych na ilustracji,
- opisuje dzienną wędrówkę Słońca po niebie, posługując się ilustracją lub planszą,
- omawia wędrówkę Słońca po niebie w różnych porach roku na podstawie ilustracji,
- omawia przebieg linii zmiany daty,
- przedstawia zmiany w oświetleniu Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku na podstawie ilustracji,
- wymienia następstwa ruchu obiegowego Ziemi,
- wyjaśnia, na jakiej podstawie wyróżnia się strefy oświetlenia ziemi,,
- opisuje ukształtowanie powierzchni Europy na podstawie mapy,
- opisuje położenie Islandii względem płyt litosfery na podstawie mapy geologicznej,
- wymienia przykłady obszarów występowania trzęsień ziemi i wybuchów wulkanów na świecie na podstawie mapy,
- omawia czynniki wpływające na zróżnicowanie klimatyczne Europy na podstawie map klimatycznych,
- podaje różnice między strefami klimatycznymi, które znajdują się w Europie,
- charakteryzuje zmiany liczby ludności Europy,
- analizuje strukturę wieku i płci ludności na podstawie piramid wieku i płci ludności wybranych krajów Europy,
- przedstawia zalety i wady życia w wielkim mieście,
- omawia położenie i układ przestrzenny Londynu i Paryża na podstawie map,
- wyjaśnia, czym się charakteryzuje nowoczesny przemysł we Francji,
- omawia zmiany w wykorzystaniu źródeł energii w Europie w XX i XXI w. na podstawie wykresu,
- omawia znaczenie turystyki w krajach Europy Południowej na podstawie wykresów dotyczących liczby turystów i wpływów z turystyki,

- omawia przyczyny zmian zapoczątkowanych w przemyśle w Niemczech w latach 60. XX w.,
- analizuje strukturę zatrudnienia w przemyśle w Niemczech na podstawie diagramu kołowego,
- charakteryzuje środowisko przyrodnicze Czech i Słowacji na podstawie mapy,
- omawia środowisko przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy,
- podaje czynniki wpływające na atrakcyjność turystyczną Litwy i Białorusi,
- podaje przyczyny zmniejszania się liczby ludności Ukrainy na podstawie wykresu i schematu,
- omawia cechy środowiska przyrodniczego Rosji na podstawie mapy,
- charakteryzuje relacje Polski z Rosją podstawie dodatkowych źródeł.

Na ocenę bardzo dobrą:

- określa położenie matematyczno geograficzne punktów i obszarów na mapie świata i mapie Europy,
- wyznacza współrzędne geograficzne na podstawie mapy drogowej,
- oblicza rozciągłość południkową i rozciągłość równoleżnikową wybranych obszarów na Ziemi,
- wyznacza współrzędne geograficzne punktu, w którym się znajduje, za pomocą aplikacji obsługującej mapy w smart fonie lub komputerze,
- opisuje budowę Układu Słonecznego,
- wyjaśnia zależność między kątem padania promieni słonecznych a długością cienia gnomonu lub drzewa na podstawie ilustracji,
- określa różnicę między czasem strefowym a czasem słonecznym na kuli ziemskiej,
- wyjaśnia przyczyny występowania dnia polarnego i nocy polarnej,
- charakteryzuje strefy oświetlenia Ziemi z uwzględnieniem kąta padania promieni słonecznych, czasu trwania dnia i nocy oraz występowania pór roku,
- porównuje ukształtowanie powierzchni wschodniej i zachodniej oraz północnej i południowej części Europy,
- wyjaśnia przyczyny występowania gejzerów na Islandii,

- omawia strefy klimatyczne w Europie i charakterystyczną dla nich roślinność na podstawie klimatogramów i fotografii,
- omawia wpływ prądów morskich na temperaturę powietrza w Europie,
- omawia wpływ ukształtowania powierzchni na klimat Europy,
- porównuje piramidy wieku i płci społeczeństw: młodego i starzejącego się,
- przedstawia korzyści i zagrożenia związane z migracjami ludności,
- porównuje Paryż i Londyn pod względem ich znaczenia na świecie,
- wyjaśnia znaczenie nowoczesnych usług we Francji na podstawie diagramów przedstawiających strukturę zatrudnienia według sektorów oraz strukturę wytwarzania PKB we Francji,
- charakteryzuje usługi turystyczne i transportowe we Francji,
- przedstawia zalety i wady elektrowni jądrowych,
- omawia skutki wykorzystania różnych źródeł energii dla środowiska geograficznego,
- omawia wpływ rozwoju turystyki na infrastrukturę turystyczną oraz strukturę zatrudnienia w krajach Europy Południowej,
- przedstawia główne kierunki zmian przemysłu w Nadrenii Północnej-Westfalii na podstawie mapy i fotografii,
- charakteryzuje nowoczesne przetwórstwo przemysłowe w Nadrenii Północnej – Westfalii na podstawie mapy,
- porównuje cechy środowiska przyrodniczego Czech i Słowacji,
- opisuje przykłady atrakcji turystycznych Czech i Słowacji na podstawie fotografii,
- porównuje walory przyrodnicze Litwy i Białorusi na podstawie mapy i fotografii,
- podaje przyczyny konfliktów na Ukrainie,
- opisuje stosunki Polski z sąsiadami na podstawie dodatkowych źródeł.

Na ocenę celującą:

- wyznacza w terenie współrzędne geograficzne dowolnych punktów za pomocą mapy i odbiornika GPS,

- wyjaśnia związek między ruchem obrotowym Ziemi a takimi zjawiskami jak pozorna wędrówka Słońca po niebie, górowanie Słońca, występowanie dnia i nocy, dobowy rytm życia człowieka i przyrody, występowanie stref czasowych,
- określa czas strefowy na podstawie mapy stref czasowych,
- wykazuje związek między położeniem geograficznym obszaru a wysokością górowania Słońca,
- wykazuje związek między ruchem obiegowym Ziemi a strefami jej oświetlenia oraz strefowym zróżnicowaniem klimatów i krajobrazów na Ziemi,
- wyjaśnia wpływ działalności lądolodu na ukształtowanie północnej części Europy na podstawie mapy i dodatkowych źródeł informacji,
- wyjaśnia wpływ położenia na granicy płyt litosfery na występowanie wulkanów i trzęsień ziemi na Islandii,
- wyjaśnia, dlaczego w Europie na tej samej szerokości geograficznej występują różne typy i odmiany klimatu,
- podaje zależności między strefami oświetlenia Ziemi a strefami klimatycznymi na podstawie ilustracji oraz map klimatycznych,
- przedstawia rolę Unii Europejskiej w przemianach społecznych i gospodarczych Europy,
- analizuje przyczyny i skutki starzenia się społeczeństw Europy,
- opisuje działania, które można podjąć, aby zmniejszyć tempo starzenia się społeczeństwa Europy,
- omawia przyczyny nielegalnej imigracji do Europy,
- ocenia skutki migracji ludności między państwami Europy oraz imigracji ludności z innych kontynentów,
- ocenia rolę i funkcje Paryża i Londynu jako wielkich metropolii,
- omawia rolę i znaczenie nowoczesnego przemysłu i usług we Francji,
- analizuje wpływ warunków środowiska przyrodniczego w wybranych krajach Europy na wykorzystanie różnych źródeł energii,
- omawia wpływ sektora kreatywnego na gospodarkę Nadrenii Północnej – Westfalii,
- udowadnia, że Niemcy są światową potęgą gospodarczą na podstawie danych statystycznych oraz map gospodarczych,
- udowadnia, że Czechy i Słowacja to kraje atrakcyjne pod względem turystycznym,
- analizuje konsekwencje gospodarcze konfliktów na Ukrainie,
- charakteryzuje atrakcje turystyczne Ukrainy na podstawie dodatkowych źródeł oraz fotografii,

- uzasadnia potrzebę utrzymywania dobrych relacji z sąsiadami Polski,
- przygotowuje pracę (np. album, plakat, prezentację multimedialną) na temat inicjatyw zrealizowanych w najbliższym euroregionie na podstawie dodatkowych źródeł informacji).